

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

Překážky v návaznosti zpracování biopotravin

Lenka Horáčková

© 2011 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Překážky v návaznosti zpracování biopotravin" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. března 2011

Lenka Horáčková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Petře Šánové Ph.D. za odborné vedení a pomoc při zpracování této bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem ekologickým podnikům, které se mnou byly ochotny spolupracovat.

Překážky v návaznosti zpracování biopotravin

Barriers to flow of organic groceries working

Souhrn

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu překážek, které omezují ekologické zpracovatele ve výrobě biopotravin a zároveň i konvenční podniky, které by chtěly v budoucnu zpracovávat biopotraviny. Teoretická část pojednává o obecných ustanoveních, pravidlech, zásadách, kontrole, certifikaci ekologického zemědělství a nastínění stěžejních částí, které jsou překážkami ve zpracovatelském procesu např.: rozdíly cen mezi konvenční a ekologickou produkcí, kontrola a určitá nedůvěra spotřebitelů k biopotravinám. Hlavní důraz je kladen na překážky ekologických podniků, které zpracovávají maso a jednu biopekárnu. Cílem této práce je především analyzovat překážky, vyhodnotit závěry a navrhnout vhodná řešení tohoto problému.

Klíčová slova: biopotravina, ekologické zemědělství, překážky, analýza

Summary

This dissertation is focused on the analysis of obstructions. Hence, it causes constraints to the ecological processors of organic food manufacturing, as well as to the conventional businesses, which would be interested in organic food manufacturing in the future. The theoretical part is concerned with the general regulations such as rules, principles, controls, certifications of ecological agriculture and the adumbrates of the fundamental parts which constrain the manufacturing process. For instance, differences in prices between conventional and ecological production, control and a certain distrust of consumers with organic food. The main stress is laid on the constraints of ecological businesses, which manufacture meat and in addition an organic bakery. The goal of this dissertation is especially the analysis of constrains, to analyse the conclusions and offer suitable solutions of that problem.

Keywords: organic food, organic agriculture, constrains, analysis

Obsah

1.	Úvod	8
2.	Cíl práce a metodika	9
	2.1. Cíl práce	9
	2.2. Metodika	9
3.	Literární rešerše	10
	3.1 Ekologické zemědělství	10
	3.1.1 Charakteristika EZ	10
	3.1.2 Historický vývoj ekologického zemědělství	11
	3.1.3 Současný vývoj a struktura EZ	12
	3.1.4. Bioprodukt a biopotravina	14
	3.1.5 Principy a cíle ekologického zemědělství	14
	3.1.6 Zásady EZ.....	16
	3.1.6.1 Pravidla rostlinné produkce	16
	3.1.6.2 Zásady chovu zvířat	17
	3.2 Kvalita produktů v ekologickém zemědělství	18
	3.2.1 Porovnání ekologického zemědělství s konvenčním	18
	3.2.2 Rozdíl cen při nákupu bio a konvenčních potravin	20
	3.3 Kontrola, certifikace a označování bioproduktů	21
	3.3.1 Kontrola a certifikace	21
	3.3.2 Označování	24
	3.4 Spotřeba biopotravin v ČR	25
	3.4.1 Spotřebitelé biopotravin.....	26
	3.4.2 Distribuční kanály nákupu biopotravin.....	27
4.	Diskuse	30
	4.1 Výběr případů	30
	4.2 Překážky v návaznosti zpracování biopotravin	31
	4.3 Návrh řešení	34
5.	Závěr	35
6.	Seznam použité literatury	36
7.	Přílohy	40

1. Úvod

Ekologické zemědělství má již dlouhou tradici a svoji historii. Je to návrat ke kořenům života našich předků, kteří brali ohled na přirozený koloběh života. Ekologické zemědělství reaguje na negativní vývoj intenzivního zemědělství, které má za následky zhoršení kvality půdy, kontaminaci vody a snížení diverzity. Můžeme tedy říct, že není trvale udržitelné oproti ekologickému zemědělství. Lze se domnívat, že nejvíce se na industrializaci zemědělství podepsala doba během a po druhé světové válce. Důvodem byl především nedostatek potravin, který vedl k využívání ekologicky a zdravotně rizikových umělých hnojiv.

V České republice ekologické zemědělství vykazuje rostoucí trend. Vyplývající z větší ekologicky obhospodařované plochy, počtu zemědělců, kteří přešli z konvenčního zemědělství na ekologické, vyšší počet výrobců biopotravin a samozřejmě zvyšující se poptávka po biopotravinách. Díky větší informovanosti o rozdílech mezi ekologickou a konvenční produkcí a o odlišnosti jejich zpracování se zvýšil zájem spotřebitelů. Existují i jiné důvody, které přivedli spotřebitele na „chut“ biopotravinám např.: modní trend, vegetariánství. Bohužel tato rostoucí poptávka je stále ve značné míře uspokojována spíše zahraničními produkty. Stále není náš sortiment biovýrobků dostatečný a ekologičtí zemědělci zatím nereagovali na tento převis poptávky, ačkoli v dnešní době někteří spotřebitelé vyhledávají právě tuzemské výrobky.

Předmětem bakalářské práce je analyzovat překážky v návaznosti zpracování biopotravin. Proto je zaměřena na výrobce, kteří již zpracovávají biopotraviny. Na jejich úskalí, se kterými se potýkali při zavádění provozu a problémy, se kterými se potýkají dodnes. V závěru práce jsou nastíněna možná řešení těchto problémů.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je na základě rozhovorů s vybranými bioproducenty identifikovat překážky v návaznosti zpracování bioproduktů a navrhnout některá opatření, která by mohla napomoci v řešení tohoto problému.

2.2 Metodika

Metodika literární rešerše spočívá v sumarizaci a analýze sekundárních dat především odborné literatury v podobě tištěné i elektronické např.: články, publikace a informační letáky. Všechny citované zdroje jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Průzkum probíhal v měsících únor až březen. Pro sběr dat byla použita metoda telefonického a elektronického rozhovoru, ve kterém odpovídali vybraní respondenti na dotazník s otevřenými otázkami, které umožňovaly respondentům volně se vyjádřit. Metoda dotazníkového šetření byla zvolena z důvodů umožňujících rychlý sběr dat, který byl pro zpracovatele důležitý vzhledem k jejich velké zaneprázdněnosti. Otázky byly přizpůsobeny v závislosti na zaměření daného podniku.

Nejprve byl zaslán jednotlivým respondentům e-mail, ve kterém byli seznámeni s tématem bakalářské práce a s žádostí o vyplnění dotazníku (viz příloha č. 1). Respondentům většinou vyhovoval telefonický kontakt, takže dotazování probíhalo nakonec po telefonu formou polostandardizovaného rozhovoru. Odpovědi na otázky byly posléze vyhodnoceny a nakonec interpretovány ve vlastní práci.

Těchto rozhovorů se zúčastnili tyto vybraní respondenti:

- Biofarma Sasov – Josef Sklenář,
- Jatky Valčík – Radomír Valčík,
- Uher Jaroslav z Rybníku – Jaroslav Uher,
- Biopekárna Zemanka – Jan Zeman.

3. Literární rešerše

3.1 Ekologické zemědělství

3.1.1 Charakteristika EZ

Ekologické zemědělství je moderní formou obhospodařování půdy bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. Jeho prioritou je kvalita, nikoli kvantita produkce. Je založené na zásadách estetického přístupu vůči chovaným zvířatům (welfare), ochrany životního prostředí, zachování biodiverzity (rozmanitosti rostlinných a živočišných druhů), šetření neobnovitelných zdrojů, ochraně zdraví populace ale i udržení zaměstnanosti v zemědělství a na venkově. Základem ekologického hospodaření je zdravá půda. Udržení a zlepšování úrodnosti půdy se provádí organickým hnojením, zeleným hnojením, pestrými osevními postupy a šetrným zpracováním půdy. Díky střídání plodin a mnohotvárné kulturní krajině v jeho okolí se vytváří biologická rovnováha, která posiluje schopnost rostlin se bránit proti chorobám a škůdcům. Regulace plevelů se v rámci ekologického zemědělství provádí s využitím moderní techniky přizpůsobené přírodě. Ekologičtí zemědělci nepoužívají průmyslová hnojiva, syntetické pesticidy, herbicidy, růstové regulátory a geneticky modifikované organismy (Bioinstitut1, 2010).

Ekologické zemědělství je v Evropě i u nás uznávanou metodou, která je dokonce přesně definována zákonem. Pouze ekologičtí zemědělci mohou své produkty (suroviny i potraviny) označovat jako Bio či Eko. Jejich šetrné hospodaření je sice nutno kompenzovat dotacemi, avšak kromě spotřebitelů, ekonomů a politiků tento způsob hospodaření uznávají i vědci. Jako model setrvalého zemědělského hospodaření je doporučují pro zachování kulturní krajiny a udržení osídlenosti na venkově. Ještě před nedávnem tomu tak ovšem nebylo. Ekozemědělci museli o své uznání usilovat sami (Šarapatka, Urban a kolektiv, 2006).

3.1.2 Historický vývoj ekologického zemědělství

Počátky vzniku ekologického zemědělství ve střední a západní Evropě můžeme datovat do období po první světové válce. Od poloviny 19. a na přelomu 20. století probíhala značná industrializace a urbanizace, což se projevilo v negativních změnách životních podmínek obyvatelstva. Proto byla hledána východiska v přírodě a lidé se obraceli k přírodnímu nebo přírodě blízkému životnímu stylu (Šarapatka, Urban a kolektiv, 2006).

Ekologické zemědělství se v Evropě i u nás prosadilo zejména díky praktickým zemědělcům, kteří na svých farmách dokázali, že je možné hospodařit bez moderních agrochemikálií, s ohledem na přírodu a pohodu chovaných zvířat.

Výzkumné ústavy a zemědělské školy nastupují v tomto oboru až po praktikách – průkopnicích, a to je škoda. Jedním z těchto průkopníků je i Dr. Michael Piatti, rakouský rolník, který ekologicky hospodaří také na Moravě a je zároveň členem svazu Bio Austria (dříve Ernte) i PRO-BIO. Právě Michael Piatti je otcem myšlenky vzdělávat ekologické zemědělce i na univerzitní půdě. Jeho zkušenosti s ekologickým zemědělstvím v EU i zemích střední a východní Evropy ho přivedly k nápadu uspořádat pravidelné mezinárodní kurzy na půdě Mendelovy zemědělské univerzity – Zahradnické fakulty v malebném městečku Lednice, které leží nedaleko od rakouských i slovenských hranic, v samotném srdci Evropy (Bioakademie, 2009).

V 70. letech 20. století se průkopníci ekologického zemědělství celosvětově sdružili a založili mezinárodní federaci IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements – Mezinárodní federace sdružení za organické zemědělství). Tato organizace se sídlem v Německu měla velký vliv také na oficiální uznání ekologického zemědělství v Evropě, kde bylo v roce 1991 přijato Nařízení rady EHS č. 2092/91 o ekologickém zemědělství a označování zemědělských produktů a potravin. Šlo o první zákonnou normu definující produkční postupy ekologického zemědělství a hlavně určující závazné mechanismy pro kontrolu, certifikaci a označování. Ekozemědělci, zpracovatelé a obchodníci s biopotraviny dostali možnost výhradního používání označení „bio“ a „eko“ pro své produkty. Bylo to velmi důležité nařízení, které posílilo důvěru spotřebitelů a umožnilo jednotlivým státům EHS ekozemědělce dotovat (Šarapatka, Urban a kol. 2006).

3.1.3 Současný vývoj a struktura EZ

Celková výměra ekologicky obhospodařovaných ploch k 31. 12. 2010 vzrostla na 448 202 ha, což představuje 10,55 % podíl na celkové zemědělské půdě ČR (viz Tab. 1). Počet ekologických zemědělců za rok 2010 také významně narostl. K 31.12.2010 jich hospodařilo již 3 517 (31% nárůst) což představuje nejvyšší absolutní nárůst od roku 1990. Počet výrobců biopotravin se také zvýšil o 26% a dosáhl již téměř 630 provozoven. Výměra rybníků v ekologickém zemědělství dosáhla 54 ha (MZE₁, 2010).

Tab. 1: Vývoj výměry celkové plochy a počtu farem v ekologickém zemědělství

Rok	Počet farem hospodařících v EZ	Celková plocha v EZ (ha)	Podíl z celkové výměry ZPF (%)	Meziroční změna počtu farem v EZ (%)	Meziroční změna celkové plochy v EZ (%)
1994	187	15818	0,37	32,6	1,0
1995	181	14982	0,35	-3,2	-5,3
1996	182	17022	0,40	0,6	13,6
1997	211	20239	0,47	15,9	18,9
1998	348	71621	1,67	64,9	253,9
1999	473	110756	2,58	35,9	54,6
2000	563	165699	3,86	19,0	49,6
2001	654	218114	5,09	16,2	31,5
2002	721	235136	5,50	10,2	7,9
2003	810	254995	5,97	12,3	8,4
2004	836	263299	6,16	3,2	3,3
2005	829	254982	5,98	-0,8	-3,2
2006	963	281535	6,61	16,2	10,4
2007	1318	312890	7,35	36,9	11,1
2008	1946	341632	8,04	47,6	9,2
2009	2689	398407	9,38	38,2	16,6
2010*	3517	448202	10,55	30,8	12,5

Zdroj: Mze (údaje k 31.12. daného roku); zpracoval ÚZEI, *Mze 31.12.2010

Z tabulky č. 1 je patrné, že k prvnímu poklesu výměry plochy EZ v ČR došlo v roce 2005 a naopak v roce 2007, 2008, 2009 a 2010 došlo k výraznému růstu výměry ploch v EZ i počtu ekologických farem.

Tab. 2: Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR (ha)

Plochy	Orná půda	TTP	Trvalé kultury	Celk. zem. plocha	Ostatní plochy	Celková plocha
2003	19 637	231 683	928	252248	2747	254995
2004	19 694	235379	1170	256243	7056	263299
2005	20766	209956	820	231542	23440	254982
2006	23479	232190	1196	256865	24671	281536
2007	29505	257899	1870	289274	23616	312890
2008	35178	281596	3105	319879	21753	341632
2009	44906	329232	4331	378469	19937	398406
2010*	54 937	369 272	5939	430148	18054	448202

Zdroj: Mze (údaje k 31.12. 2009); *Mze 31.12.2010

Z pohledu užití půdy dominují v ekologickém zemědělství trvalé travní porosty (TTP), v roce 2010 s výměrou téměř 370 tis. ha (viz Tab. 2). Jejich plocha se však s růstem celkové výměry ekologicky obhospodařované půdy od roku 2003, kdy byl jejich podíl nejvyšší (90,86 %), již nezvyšuje a na celkové výměře v ekologickém zemědělství zůstává okolo 82 % . Jako pozitivní lze označit stabilní růst výměry orné půdy (za rok 2010 o 10 031 ha na celkových 54 937 ha) a také trvalých kultur (nárůst ploch vinic o téměř 25 %, sadů o 40 % a počet chmelnic zůstává stejný 8 ha).

Hlavními oblastmi EZ jsou tradičně méně příznivé horské a podhorské oblasti ČR. Největší plochy ekologicky obhospodařované půdy se nacházejí v pohraničních hornatých okresech Jihočeského, Karlovarského, Moravskoslezského a Ústeckého kraje. V těchto krajích se nachází více jak polovina ploch v EZ (51,8 %) a je zde také dosahována nejvyšší průměrná velikost ekofaremu v rozmezí od 173 ha v Jihočeském kraji po 328 ha v kraji Karlovarském (Hrabalová a kol., 2009).

3.1.4 Bioprodukt a biopotravina

Bioprodukt je jakákoliv surovina rostlinného nebo živočišného původu pocházející z ekofarmy. Bioprodukt je také hospodářské zvíře. Jako bioprodukt lze tak certifikovat nejenom suroviny pro výrobu biopotravin, ale také zástavová zvířata nebo suroviny pro nepotravinářské využití (např. vlna, přadný len). Jako ostatní bioprodukt lze také certifikovat biokrmivo, bioosivo a biosadbu. Ostatní bioprodukt je podskupina bioproduktu, protože i ostatní bioprodukt splňuje definici bioproduktu (Úplné znění zákona č. 242/2000 Sb.).

Biopotravina je potravina vyrobená z bioproduktů, povolených přídatných a pomocných látek a také vyhláškou povoleného podílu surovin nepocházejících z ekologického zemědělství a to za podmínek stanovených vyhláškou. Také na biopotravinu musí být vydáno osvědčení o původu. Legislativa upravující ekologické zemědělství a bioprodukcí se opírá o Nařízení komise ES č. 889/2008, Nařízení rady ES č. 834/2007 a zákon č. 242/2000 Sb. (Bioweb, 2009).

3.1.5 Principy a cíle ekologického zemědělství

Ekologické zemědělství je založeno na:

- Princip zdraví

Ekologické zemědělství by mělo udržovat a zlepšovat zdraví půdy, rostlin, zvířat, lidí a planety jako jednoho nedělitelného celku.

- Princip ekologie

Ekologické zemědělství by mělo být založeno na živých ekologických systémech a koloběžích, pracovat s nimi, napodobovat je a pomáhat jejich udržení.

- Princip spravedlnosti

Ekologické zemědělství by mělo stavět na vztazích, které zajišťují spravedlnost s ohledem na společné příležitosti člověka a životního prostředí.

- Princip péče

Ekologické zemědělství by mělo být řízeno preventivním a zodpovědným způsobem s cílem chránit zdraví a pohodu současných a budoucích generací a životního prostředí (IFOAM, 2009).

Cíle ekologického zemědělství:

- Produkovat kvalitní potraviny a krmiva o vysoké nutriční hodnotě, v dostatečném množství.
- Pracovat v co nejvíce uzavřených cyklech koloběhu látek, využívat místní zdroje a minimalizovat ztráty.
- Udržovat a zlepšovat úrodnost půdy.
- Vyvarovat se všech forem znečištění pocházejících ze zemědělského podniku.
- Minimalizovat používání neobnovitelných surovin a fosilní energie (odmítnutí lehce rozpustných minerálních hnojiv a pesticidů a jejich náhrada uvědomělým využíváním biologických procesů, kultivací plodin, nižší intenzitou obdělávání půdy, podpora půdních organismů a rozvoje kořenového systému plodin).
- Hospodářským zvířatům vytvořit podmínky, které odpovídají jejich fyziologickým a etologickým potřebám a humánním a etickým zásadám.
- Uchovat přírodní ekosystémy v krajině, chránit přírodu a její diverzitu.
- Vytvářet pracovní příležitosti a tím udržet osídlení venkova a tradiční ráz zemědělské kulturní krajiny.
- Umožnit zemědělcům a jejich rodinám ekonomický a sociální rozvoj a uspokojení z práce (ekologické zemědělství vyžaduje hluboký zájem a odpovědnost), (Šarapatka, Urban a kol., 2006).

3.1.6 Zásady EZ

3.1.6.1 Pravidla rostlinné produkce

Kromě obecných pravidel zemědělské produkce stanovených v článku II se na ekologickou rostlinnou produkci vztahují následující pravidla:

- a) ekologická rostlinná produkce využívá způsoby obdělávání a pěstitelské postupy, které zachovávají nebo zvyšují obsah organických látek v půdě, zvyšují stabilitu půdy a její biologickou rozmanitost a předcházejí zhutnění a erozi půd;
- b) úrodnost a biologická aktivita půdy se udržuje a zvyšuje víceletým střídáním plodin, včetně luštěnin a jiných plodin využívaných jako zelené hnojivo a používáním chlévské mrvy či organických materiálů, pokud možno kompostovaných, z ekologického zemědělství;
- c) je povoleno používání biodynamických přípravků;
- d) kromě toho se hnojiva a pomocné půdní látky mohou používat jen za předpokladu, že byly schváleny pro použití v ekologické produkci podle článku 16;
- e) nepoužívají se minerální dusíkatá hnojiva;
- f) veškeré používané způsoby rostlinné produkce brání přispívání ke znečištění životního prostředí nebo jej snižují na minimum;
- g) prevence škod způsobených škůdci, chorobami a plevely je založena především na ochraně přirozenými nepřáteli, volbě druhů a odrůd, na střídání plodin, pěstitelských postupech a termálních procesech;

- h) v případě zjištěného ohrožení plodiny se přípravky na ochranu rostlin mohou použít jen za předpokladu, že byly schváleny pro použití v ekologické produkci podle článku 16;
- i) pro produkci jiných produktů než osiva a vegetativního rozmnožovacího materiálu lze používat pouze ekologicky vypěstované osivo a rozmnožovací materiál. Za tímto účelem musí být matečná rostlina v případě osiva a rodičovská rostlina v případě vegetativního rozmnožovacího materiálu pěstována v souladu s pravidly stanovenými v tomto nařízení po dobu minimálně jedné generace, nebo v případě trvalých plodin po dvě vegetační období;
- j) produkty pro účely čištění a dezinfekce se v rostlinné produkci použijí jen za předpokladu, že byly schváleny pro použití v ekologické produkci podle článku 16 (Nařízení rady (ES) č. 834/2007, 2008).

3.1.6.2 *Zásady chovu zvířat*

- způsob ustájení musí odpovídat fyziologickým a etologickým potřebám zvířat,
- všechna opatření, technologie a technika chovu zvířat musí odpovídat požadavku udržení dobrého zdraví a dlouhověkosti chovaných zvířat,
- je nutno zajistit pohodu hospodářských zvířat: pohyb, čerstvý vzduch, ochranu proti slunci a extrémnímu počasí, dostatek prostoru, podestýlku, průmyslové chovy s řízenými režimy nejsou povoleny,
- krmná dávka musí odpovídat fyziologickým potřebám zvířat, jejich užitečnosti a musí být jakostní,
- kupírování, zkracování zobáků a jakékoliv jiné tělesné poškozování a mrzačení není dovoleno, další zákroky na zvířatech (označování, odrohování, kastrace) jsou povoleny jen u některých druhů a kategorií zvířat, v přesně vymezených případech,
- podstatná část sušiny krmné dávky musí být kryta krmivou pocházejícími z ekologického zemědělství, podíl krmiv z konvenčního zemědělství nesmí překročit 10 % celoroční i denní krmné dávky v sušině, u monogastrů 20 %,

- krmné přípravky typu stimulantů, zchutňovačů krmiv syntetického původu, syntetické konzervační a ochranné přípravky, zkrmování močoviny a preventivní aplikace léčiv nejsou povoleny,
- lze používat zchutňující, vitaminové a minerální přísady přírodního původu,
- rutinní profylaktické používání syntetických léčiv, stimulantů a hormonálních látek není dovoleno (Šarapatka, Urban a kol., 2006).

3.2 Kvalita produktů v ekologickém zemědělství

Kvalita vlastního produktu v ekologickém zemědělství je chápána jako jeden z nejdůležitějších parametrů hodnocení, neboť odráží výsledek kvality celého zemědělského systému. Hlavní důraz je kladen na kvalitativní vlastnosti produktů, jako jsou minimální hladiny cizorodých látek, čerstvost, přirozenost, vnitřní nutriční a fyziologické vlastnosti, např. Biologická hodnota bílkovin, obsah vitamínů a minerálních látek, chuť atd. Zárukou kvality ekologických produktů je kontrolovaný způsob jejich produkce (pěstování plodin, chov zvířat a způsob zpracování produktů) za přísně stanovených pravidel (Hajšlová, Schulzová, 2006).

Kvalita biopotravin není dosud nikde právně definována, což není ani žádoucí, ani možné. Pro biopotraviny nejsou stanoveny zvláštní limitní hodnoty jednotlivých látek. V ČR však musí splňovat požadavky zákona č. 119/2000 Sb. Požadavky na zpřísnění obsahových limitů pro biopotraviny pod hodnoty konvenčních produktů byly vždy nereálné s ohledem na obecný stav prostředí, ve kterém se zemědělství nachází a ve kterém hospodáří. Důležité je však to, že určený a kontrolovaný způsob produkce dává předpoklady pro získání biopotravin kvalitnějších ve většině hledisek (Šarapatka, Urban a kol., 2006).

3.2.1 Porovnání ekologického zemědělství s konvenčním

Ekologické zemědělství (dále EZ) má více pozitivních efektů na ochranu přírodních prvků a na krajinu než zemědělství konvenční. Ekologické hospodaření podporuje vyšší biodiverzitu flóry a fauny na obhospodařovaných plochách

a v okolních biotopech. Rovněž je zde vyšší diverzita pěstovaných plodin. Na ekologicky obhospodařovaných plochách bývá zaznamenán vyšší obsah organické hmoty v půdě, větší oživení a vyšší biologická aktivita. Agroekosystém v EZ bývá více diverzifikován a spolu se způsobem obhospodařování má vyšší potenciál k ochraně půdy před erozí (kterou je ohrožena velká část zemědělských půd v EU). Ekologický zemědělský systém vykazuje nižší nebo v nejhorším případě stejné množství vyplavovaných dusičnanů ve srovnání s konvenčním zemědělstvím. Srovnávací výzkumy dokazují v průměru až o 50 % nižší vyplavované množství živin na hektar z EZ1. Aktuální výzkumy navíc ukazují, že v EZ mohou být až o 50 % na hektar nižší emise oxidů uhlíku. Na ekofarmách je totiž prokazatelně nižší spotřeba energie než v podnicích konvenčních (PRO-BIO LIGA, 2010). Biopotraviny přináší výhody zejména co se týká zdravotní nezávadnosti a kvality. Biopotraviny na rozdíl od klasických potravin neobsahují chemická aditiva, konzervanty, stabilizátory, umělá barviva atd. Je prokázáno, že biopotraviny mají lepší výživnou hodnotu (vyšší obsah vitamínů, zejména vitamínů C a E, vyšší obsah minerálních látek). Ekologicky vypěstovaná zelenina má nižší obsah dusičnanů až o 50% a nižší obsah pesticidů o více než 90% v porovnání s konvenční zeleninou (MZE₂, 2009).

Podle profesora Josefa Dlouhého, který se kvalitou a produkcí biopotravin dlouhodobě zabýval na švédské univerzitě zemědělských věd v Uppsale, obsahuje biomléko oproti „běžnému“ až o 50 % více vitamínu E, až o 75 % vitamínu A, dále až o 68 % vyšší podíl omega-3-nasycených kyselin (Všetíčková, 2010). Z hlediska žádoucích látek jsou biopotraviny výjimečné, neboť obsahují vyšší hladiny sekundárních rostlinných složek a vitamínu C. Mléko i maso mívá obvykle z nutričního hlediska lepší profil mastných kyselin. Co se týče sacharidů a minerálů, bioprodukty nevykazují oproti konvenčním produktům žádné rozdíly. Pokud se týká nežádoucích látek, jako jsou dusičnany a rezidua pesticidů, mají biopotraviny zřejmou výhodu. Obsah dalších nežádoucích vlastností lze do určité míry ovlivnit, ale nesouvisí se způsobem produkce: mykotoxiny, obsah těžkých kovů, škodliviny v životním prostředí a kontaminace patogenními mikroorganismy (FiBL, 2008). Hlavní rozdíly mezi konvenčním a ekologickým zemědělstvím jsou uvedeny v Tab. 3.

Tab. 3 Rozdíly mezi konvenčním a ekologickým zemědělstvím

Konvenční zemědělství	Ekologické zemědělství
Upřednostňování kvantity.	Upřednostňování kvality.
Ekonomické požadavky jsou kladeny před požadavky biologické a ekologické rovnováhy.	Ekologická a biologická rovnováha se klade před ekonomické požadavky.
Specializovaný provoz.	Mnohostranný provoz.
Jednostranný osevní postup (malý počet druhů pěstovaných plodin).	Pestrý osevní postup.
Používání anorganických, lehce rozpustných hnojiv.	Používání organických hnojiv.
Používání pesticidů.	Pěstitelský systém jako takový působí preventivně proti výskytu chorob, škůdců a plevelů.

Zdroj: Petr.J., Dlouhý J.: Ekologické zemědělství

3.2.2 Rozdíl cen při nákupu bio a konvenčních potravin

Za nákup složený ze čtyřiceti běžně kupovaných potravin utratíte v biokvalitě zhruba o 80 % více (průměr z průměrných procentuálních rozdílů cen bio x nebio u srovnávaných prodejních míst) než za stejný nákup běžných (konvenčních) potravin. Nejmenší rozdíl mezi konvenčními a bioprodukty nabízel diskontní PLUS, kde za biovýrobky utratíte zhruba o polovinu více než za ve stejném místě zakoupené konvenční potraviny (57%). Největší rozdíly cen vykazoval Kaufland, kde rozdíl mezi konvenčními potravinami a biopotravinami činil 104%. Při porovnávání konečné ceny nákupu v řetězci s největším počtem sledovaných položek (Interspar) s cenou nákupu ve specializované prodejně biopotravin se rozdíl v celkové ceně lišil o 17 % ve prospěch bioprodejny (Valeška, 2007).

Biopotraviny ve sledovaných místech prodeje srovnávané s konvenčními potravinami v obchodních řetězcích dlouhodobě vykazují cenovou hladinu průměrně vyšší přibližně o 100-120 %. Při srovnání s předchozími lety došlo ovšem v roce 2009 opětovně k nárůstu cenového rozdílu. Průměrně totiž v roce 2009 byly biopotraviny oproti konvenčním potravinám dražší o 140 %, a to bez ohledu na to, zda se jednalo o letní či zimní období (viz tab. 4). Biopotraviny byly levnější v prodejnách obchodních řetězců, kde průměrná cena všech srovnávaných položek byla o 14 respektive 21 % nižší než ve specializovaných prodejnách (Hrabalová a kol., 2009).

Tab. 4: Průměrné procentuální navýšení cen mezi jednotlivými místy prodeje biopotravin a konvenčních potravin v %

Navýšení ceny u:	Léto 2009	Zima 2009
biopotravin ve specializovaných obchodech oproti konvenci o	151	149
biopotravin v obchodních řetězcích oproti konvenci o	100	114
biopotravin ve všech místech prodeje oproti konvenci o	140	139
biopotravin ve specializovaných obchodech oproti biopotravinám v obchodních řetězcích o	21	14

Zdroj: PRO-BIO LIGA

Při porovnání cen v průběhu léta a zimy roku 2009 nebyly zaznamenány žádné významnější výkyvy v cenách biopotravin (Hrabalová a kol., 2009).

Důvody proč jsou biopotraviny dražší jsou zřejmé, vyšší náklady během celého produkčního procesu. Ekozemědělci mají většinou nižší výnosy, výrazně větší podíl ruční práce a vyšší náklady spojené s certifikací bio. Cena biopotraviny, která se nesmí chemicky konzervovat, má proto kratší záruční dobu a je u ní větší riziko ztrát, je samozřejmě vyšší než cena produktů s uměle prodlouženou trvanlivostí. V důsledku těchto souvislostí jsou i primární potravinářské suroviny z ekologického zemědělství (bioprodukty) a následně i biopotraviny dražší.

3.3 Kontrola, certifikace a označování bioproduktů

3.3.1 Kontrola a certifikace

Na dodržování právních předpisů dohlíží státem pověřené kontrolní organizace. Každý, kdo chce produkovat biopotraviny, musí s některou z těchto organizací sepsat smlouvu a podrobit se její kontrole. Těm, kteří splní všechny požadavky, udílí kontrolní organizace certifikát (viz příloha č. 2) na 1 rok (nejvíce na 15 měsíců). Na jeho základě pak mohou tito výrobci označovat své produkty slovem bio. Každý rok tedy přichází další pravidelná kontrola, která rozhoduje o prodloužení certifikace. Kontrolní organizace mohou

producenty biopotravin kontrolovat také nepravdělně, namátkově (Ekologické zemědělství a biopotraviny¹, 2010).

Ministerstvo může na základě výsledků obchodní veřejné soutěže podle zvláštního právního předpisu uzavřít smlouvu s právnickou osobou nebo organizační složkou státu, na základě níž je pověřená osoba oprávněna vydávat osvědčení o původu bioproduktu, biopotraviny nebo ostatního bioproduktu, provádět kontroly a další odborné úkony (Úplné znění zákona č. 242/2000 Sb., 2008).

Kontrola probíhá na každé farmě, výrobně biopotravin či velkoobchodě minimálně jednou ročně. Aby mohla být potravina označená slovem bio, musí alespoň 95 % surovin pocházet z ekologického zemědělství. Zbývajících 5 % musí být suroviny z konkrétního pozitivního – seznamu povolených surovin. Tento seznam je neustále upravován a aktualizován (zpravidla se jedná o úbytek položek), jedná se o suroviny, které např. nejsou v současnosti k dispozici v biokvalitě v dostatečném množství apod. V případě tzv. „éček“ existuje opět seznam povolených látek, kterých je cca desetina z celkového množství, používaného při výrobě konvečních potravin – jejich přesný výčet je dán legislativou. Pakliže je výrobce biopotraviny zároveň výrobcem konvečních potravin, musí být tyto dvě výroby odděleny v čase (stejná výrobní linka, jiná doba výroby bio a konvečních biopotravin) i prostorově (např. v případě skladování). Při kontrole je sledován především tok surovin – z dokladů musí být jasné vstupy a výstupy do výroby (minimálně za rok zpětně). Pověřování kontrolních organizací je rovněž řízeno legislativou - organizace musí být akreditovány ČIA (Český institut pro akreditaci) dle normy 14011, jsou dány jasné postupy, jak má postupovat certifikační organizace, ošetřeny jsou i požadavky na inspektory (vzdělání, praxe) i materiální a technické vybavení kanceláří apod. (Dvorský, 2010).

Kontrolou a certifikací biopotravin jsou v ČR pověřeny 3 kontrolní organizace: ABCert, KEZ, o.p.s. a Biokont CZ.

Kontrolní organizace KEZ (viz příloha č. 3), o.p.s. se sídlem v Chrudimi má akreditaci pro inspekční a certifikační orgán společnosti. Disponuje mnohaletými zkušenostmi s kontrolní a certifikační činností. Je uznávanou evropskou kontrolní a certifikační společností zveřejněnou v Official Journal of the European Union. Společnost také bezplatně poskytuje informace zájemcům o vstup do systému ekologického zemědělství i osobám, které již podnikají v tomto systému. Rovněž zajišťuje školení a osvětu v oblasti ekologického

zemědělství. Každoročně finančně podporuje vybrané propagační akce, které přímo souvisí s činností klientů KEZ o.p.s. a s certifikací produktů a výrobků. V neposlední řadě se aktivně podílí na tvorbě české legislativy o ekologickém zemědělství a spolupracuje s výzkumnými ústavy i svazy. Mezinárodní kód kontrolní organizace CZ-BIO-02.

Firma ABCert AG (viz příloha č. 4), která sídlí v Brně vznikla v roce 2002 splynutím kontrolních organizací Alicon a BioZert. Obě tyto společnosti od roku 1992 vyvíjely aktivní a úspěšnou činnost v oblasti bio-kontroly. V říjnu 2005 byla založena pobočka firmy ABCERT pro Českou republiku se sídlem v Brně, která od 1.1. 2006 vykonává kontrolní činnost s pověřením MZe ČR. Mezinárodní kód kontrolní organizace CZ - BIO-02.

Společnost Biokont CZ (viz příloha č. 5), s.r.o. se sídlem v Brně je nestranná, nezávislá, důvěryhodná kontrolní a certifikační organizace. Zaměstnanci Biokont se jako první v ČR profesionálně zabývali ekologickým zemědělstvím (EZ), kontrolou a certifikací již od roku 1992. Mezinárodní kód kontrolní organizace CZ-BIO-03 (Bio-info1, 2009).

Evropská pravidla stanovují, že ekozemědělství musí být nově podřízeno státnímu dozoru nad potravinami, proto se do systému letos poprvé zapojil také Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ). Hlavním cílem tohoto státního dozoru je kontrola oprávněnosti nad čerpáním dotací, ÚKZÚZ však nemá pravomoc odebrat certifikace (Leibl, 2010). Dále zajišťuje úřední kontrolu dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat (MZE₃, 2009).

Inspektoři kontrolních organizací pověřených ministerstvem zemědělství uskutečnili v roce 2009 celkem 3555 kontrol u 3190 kontrolovaných subjektů. Z těchto kontrol bylo 152 neohlášených, zbytek tvořily ohlášené kontroly podle nařízení Rady (ES) č. 834/2007 (Hrabalová, 2009).

V případě, že se u zemědělce zjistí nesrovnalost v souvislosti s dodržováním podmínek Nařízení, může kontrolní orgán příslušnému podnikateli zakázat prodávat jeho produkty v bio kvalitě. Pokud se přestupek vyskytne pouze u určitého množství surovin či produktu, kontrolní orgán či organizace zajistí, aby osvědčení, označení a loga odkazující na ekologický původ nebyla použita na konkrétní sérii těchto produktů (Ec.europa, 2010).

Rozhodnutí o odebrání certifikace byla v roce 2009 udělována zejména z důvodu porušení právních předpisů ve smyslu použití mořeného osiva, zpracování produkce na necertifikované lince, použití nepovolených látek v rostlinné produkci, porušení zásad welfare a použití nepovolených krmiv (Hrabalová, 2009).

3.3.2 Označování

Biopotraviny vyrobené v České republice musí být označené jak národní značkou, tzv. biozebrou, tak i novým evropským logem. Biopotraviny z dovozu mohou být označeny biozebrou, ale nemusí.

Národní značení:

Grafický znak BIO, tzv. biozebra (viz příloha č. 6), s nápisem „Produkt ekologického zemědělství“ a s číslem kontrolní organizace CZ-BIO-001, CZ-BIO-002 nebo CZ-BIO-003, se v ČR používá jako celostátní ochranná známka pro biopotraviny. K jejímu udílení jsou Ministerstvem zemědělství pověřeny kontrolní organizace KEZ o.p.s., ABCERT AG, organizační složka a Biokont CZ, s.r.o. Logo je možné použít pouze v souladu s ustanovením zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 16/2006 Sb., ze dne 6. ledna 2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství (MZE₄, 2010).

Evropské značení:

Nové povinné logo EU (viz příloha č. 7) v účinnosti od 1. 7. 2010. Musí být na jasně viditelném místě, musí být čitelné a nelze je odstranit. Logo Společenství musí být použito v označování všech balených potravin a může být použito v propagaci ekologických produktů. Logo společenství nesmí být použito:

- na produkty z období přechodu,
- na produkty, jež obsahují méně než 95 % ekologických složek,
- na produkty pocházející z lovu volně žijících zvířat nebo rybolovu obsahujícího ekologické složky (Bioinstitut₂, 2009).

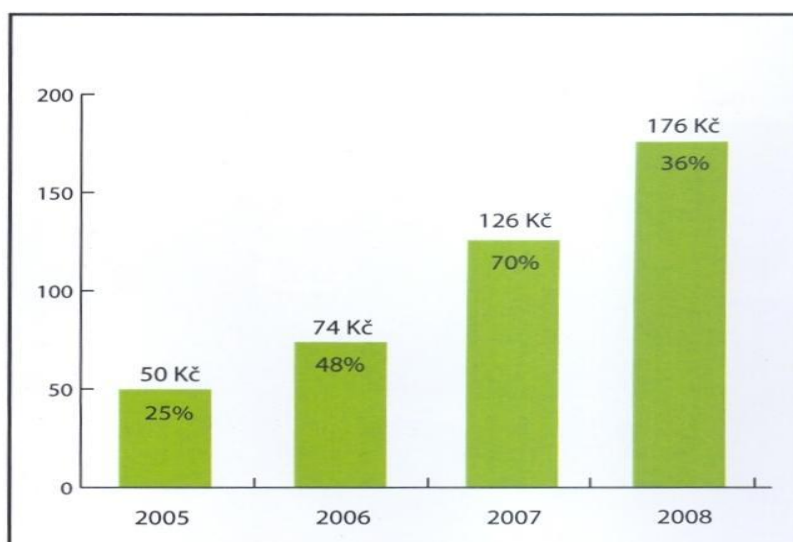
Je-li použito logo Společenství, je ve stejném zorném poli jako toto logo označeno rovněž místo, kde byly vyprodukovány zemědělské suroviny, z nichž se produkt skládá, a to podle situace v následující podobě:

- „zemědělská produkce EU“, byla-li zemědělská surovina vyprodukována v EU,
- „zemědělská produkce mimo EU“, byla-li zemědělská surovina vyprodukována ve třetích zemích,
- „zemědělská produkce EU/mimo EU“, byla-li část zemědělských surovin vyprodukována ve Společenství a část ve třetí zemi (Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, 2008).

3.3 Spotřeba biopotravin v ČR

Spotřeba biopotravin v České republice dosáhla v roce 2008 1,8 miliardy korun, což je nárůst o 40 % oproti roku 2007 (+ 510 mil. Kč). Od roku 2005 se obrat s biopotravinami v České republice zvýšil více než 3,5 krát. Průměrná spotřeba na osobu v roce 2008 činila 176 korun (viz graf. č. 1) a biopotraviny se na celkové spotřebě potravin a nápojů podílely 0,75 %. Podíl biopotravin z dovozu na celkové spotřebě v roce 2008 zastavil v minulosti stoupající tendenci a klesl o 5 procent na 36 %. Podíl v České republice vyrobených biopotravin tak dosáhl podílu 43 %. Ukazuje se, že jak spotřebitelé, tak maloobchodníci začínají dávat přednost českým a regionálním biopotravinám (Václavík, 2009).

Graf č. 1: Růst spotřeby biopotravin na obyvitele ČR 2005 až 2008

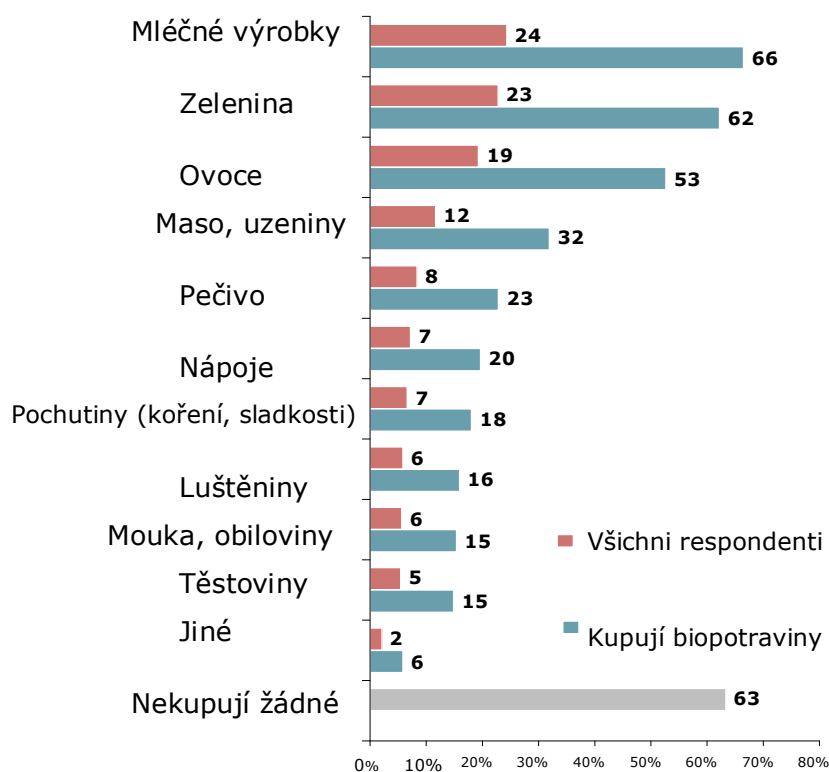

Zdroj: Český trh s biopotravinami 2009

3.4.1 Spotřebitelé biopotravin

Biopotraviny pěstované v rámci ekologického zemědělství bez použití chemických prostředků zná naprostá většina dotázaných. I když už v roce 2008 vědělo o biopotravinách velké množství lidí, a to 92 %, v roce 2010 k tomu přibyla další 4 % obyvatel České republiky. Nejčastěji nakupují biopotraviny spotřebitelé s maturitou a VŠ vzděláním. Zatímco v roce 2008 nakupovalo 31% těchto spotřebitelů biopotraviny několikrát za měsíc, 26% jednou za týden a 11% několikrát týdně, v roce 2010 si pro biopotraviny už chodilo několikrát za měsíc 41 %, jednou za týden 27 % a několikrát týdně 12 % těchto lidí, kteří našli zálibu v biopotravinách. Průměrná měsíční částka, kterou jsou spotřebitelé ochotni za biopotraviny vydat, se pohybuje u poloviny dotázaných (v roce 2008 i 2010) do 500 Kč, což podle jejich odhadu představuje průměrně 17 % útraty domácnosti za všechny potraviny. Nejčastěji spotřebitelé kupují mléčné a masné výrobky, ovoce, zeleninu a pečivo (viz graf č. 2). Hlavním důvodem pro respondenty, kteří biopotraviny nekupují, je jejich vysoká cena (Dvořáčková, 2010).

Graf č. 2: Jaké biopotraviny kupujete?

Zdroj: STEM/MARK, *Ekologické zemědělství a biopotraviny 10/2010*

Bariéry spotřeby biopotravin:

- Největší bariérou spotřeby biopotravin je jejich cena, je to hlavní faktor, který spotřebitele odrazuje.
- Dalším faktorem je určitá nedůvěra v „čistotu“ biopotravin, chybí přesvědčení, že biopotraviny mají lepší kvalitu, jsou zdravější než běžné potraviny.
- A v poslední řadě je to malý sortiment a poněkud komplikovaná dostupnost, o které svědčí i to, že respondenti považují za nejkvalitnější zdroje biopotravin biofarmy nebo specializované obchody, ale nakonec je nejčastěji nakupují v supermarketech (Ekologické zemědělství a biopotraviny2, 2010).

3.4.2 Distribuční kanály nákupu biopotravin

Výrobci biopotravin dodávají své výrobky buď přímo do maloobchodních řetězců či bioprodejen, nebo využívají pro umístění svých výrobků maloobchody, velkoobchody a distributory. V ČR působí dva velkoobchodníci s biopotravinami, Country Life, s.r.o. a PRO-BIO obchodní společnost, s.r.o. a 7 distributorů. Velkoobchodní společnosti Country Life a PRO-BIO také dováží, zpracovávají a balí importované biopotraviny. Obě firmy zásobují jak specializované prodejny biopotravin, tak i obchodní řetězce (Václavík, 2009).

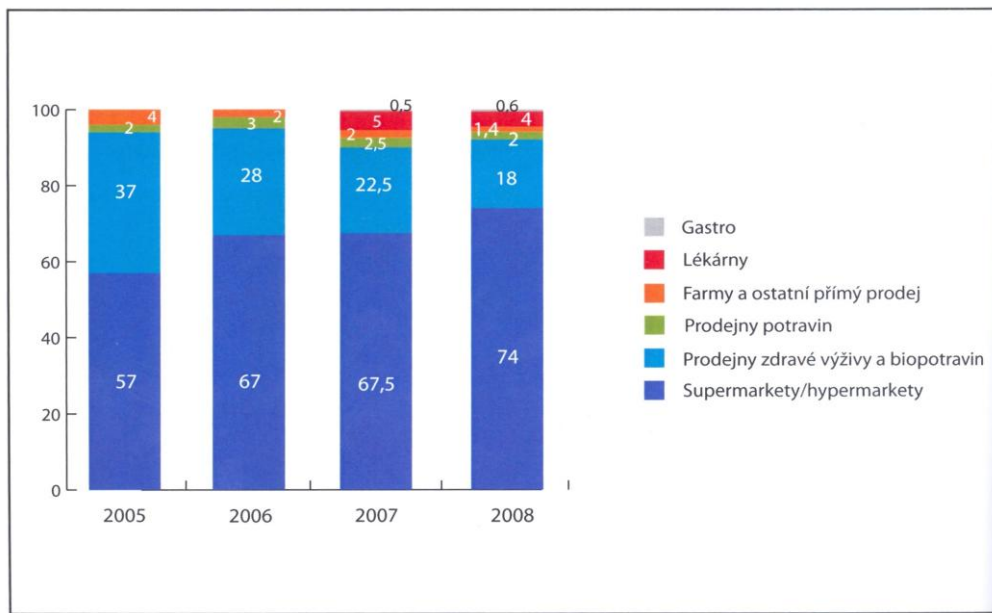
Maloobchodní řetězce:

Maloobchodní řetězce hypermarketů a supermarketů mají na trhu s biopotravinami dominantní postavení (graf. č. 3). Spotřebitelé je uvádějí jako nejčastější místo nákupu biopotravin. Jejich podíl trvale roste na úkor všech ostatních prodejních kanálů s výjimkou gastronomie, která je ovšem v počátcích svého rozvoje (Václavík, 2009).

Co se týká sítě hypermarketů, je nabídka oproti předešlému období víceméně stabilní. Jedničkou z pohledu počtu biopotravin v nabídce zůstává Globus se 345 biopotravinami. Následován je Intersparem (304). Ostatní hypermarkety nabízí okolo 245 biopotravin (Kaufland, Albert hypermarket, Tesco). Pokud se podíváme na supermarkety, pak zjistíme, že Billa nabízí zhruba o tři desítky biopoložek více než její konkurence Albert supermarket (Billa 161, Albert supermarket 133). Nejviditelnější postavení v rámci prodejní plochy mají biopotraviny v řetězcích dm. Dm drogerie měla v polovině roku 2009 v sortimentu více než 270 položek značky AlnaturA a dalších 85 biopotravin od dalších dodavatelů (Bio-info2, 2010).

V roce 2009 se začal prosazovat trend přímé distribuce biopotravin spojený s novou alternativní kulturou nákupu potravin a stravování formou renesance farmářských tržišť a prodeje ze dvora (Hrabalová, 2009).

Graf č. 3: Podíl marketingových kanálů na prodeji biopotravin v ČR 2005 až 2008

Zdroj: Český trh s biopotravinami 2009

Prodejny biopotravin a zdravé výživy:

Na loňském obratu s biopotravinami se podílely 18 %, zákazníci v nich utratili 324 milionů korun. Od roku 2005 bioprodejny ztratily 19 % podílu na obratech trhu. Jejich celkový obrat vzrostl ze 189 milionů Kč v roce 2005 na loňských 324 milionů, tedy o 71 %, zatímco celý trh za stejnou dobu vzrostl 3,5krát (Václavík, 2009).

Prodej ze dvora:

Nákup přímo od farmářů je stále oblíbenější způsob nákupu biopotravin. Samotní farmáři vyhledávají možnosti, jak se dostat ke svým koncovým zákazníkům přímo. Stojí o osobní kontakt s odběrateli své produkce a zároveň za ni dostávají více peněz. Ovšem ani zákazník nepřijde zkrátka – když nakoupí přímo od farmáře, neplatí navíc marži obchodníkům a zboží ho přijde levněji.

Existuje několik způsobů, jak se dostat k „svému“ farmáři. Někteří vozí své zboží v pravidelných časech do měst, kde na domluvených místech prodávají – v garáži, na dvoře, či rovnou z vozu. Jiní zásobují tzv. biokluby – sdružení spotřebitelů, kteří

společně zařizují objednávky (PRO-BIO LIGA, 2010). V roce 2008 se přímo z farem prodalo biopotravin jen za 25 milionů Kč. To je o celá 3 % méně než v roce 2007 (Václavík, 2009).

Farmářská tržiště:

Nejtradičnější formou přímého kontaktu sedláka a spotřebitele jsou farmářská tržiště, která byla zejména ve větších městech zapomenutou součástí nákupních zvyklostí. Ovšem v roce 2009 se objevují první náznaky obnovy prodeje na tržištích zejména v hlavním městě Praze, ale i v dalších krajských i okresních městech (Hrabalová, 2009).

Přehled pravidelných farmářských tržišť v Praze a okolí:

Dolní Počernice, před místním úřadem,

Klánovice, ZŠ Masarykova, Praha 9,

Vítězné náměstí, Praha 6,

Kubánské náměstí, Praha 10,

Náplavka, Mezi Palackého mostem a železničním mostem na Výtoni, Praha 2,

Říčany, Masarykovo náměstí. (Odvárková, 2010).

Biobedýnky:

System bedýnek je jedním z nejrychleji se rozvíjejících způsobů distribuce čerstvých a sezónních produktů samotnými producenty bez prostředníků, přímo konečným spotřebitelům. „Bedýnka“ je systém, při kterém se farmář, nejčastěji zelinář, rozhodne pravidelně zavázat své výpěstky v bedýnkách přímo zákazníkům. Vedle vlastních produktů může do bedýnky dodávat i produkty od dalších zemědělců v sousedství či z regionu. Základem sortimentu bedýnek jsou většinou nejrůznější druhy zeleniny a ovoce, ale mohou obsahovat i mléčné výrobky, byliny, sušené ovoce, pečivo, zavařeniny či maso. Existuje několik různých modelů, nicméně všechny jsou založeny na ústředním principu dodání bedýnky plné čerstvých, místně produkovaných a sezónních produktů buď přímo k zákazníkovi domů, nebo na předem určené distribuční místo (Bio-info3, 2009).

Prodej na e-shopu

Další poměrně novou formou prodeje je nákup biopotravin přes e-shop. V dnešní době už existuje spousta firem, které nabízejí své bio produkty na internetu a zde si může spotřebitel objednat své oblíbené bio výrobky z pohodlí svého domova.

4. Diskuse

4.1 Výběr případů

Vzhledem k tomu, že zpracování biopotravin je nejslabším článkem dodavatelského řetězce v oblasti biopotravin v České republice, je práce zaměřena na tuto oblast. Byli osloveni především ekologičtí zpracovatelé masa, kterých je v České republice nedostatek a jedna biopekárna.

Stručná charakteristika jednotlivých zpracovatelů:

- Biofarma Sasov: zabývá se zpracováním a prodejem biovýrobků (viz příloha č. 8)- bio vepřového, bio hovězího, biouheráku, bio šunky, bio brambor, bio cibule, bio bramborových výrobků (zmrazené nebo vařené vakuově balené).
- Jatky Valčík: provádí porážku biobýložravců a bioprasat ve službě a prodej masa v hovězích čtvrtích, skopových trupech a vepřových půlkách. Zároveň se zabývá zpracováním konvenční produkce.
- Uher Jaroslav z Rybníku: provádí porážku biobýložravců, a to vlastních zvířat i pro zájemce ve službě, dále také zvěře. Bourané maso je schopen balit dle zájmu odběratelů.
- Biopekárna Zemanka: vyrábí trvanlivé pekárenské bio produkty (viz příloha č. 9) – sladké bio sušenky a slané bio krekry.

4.2 Překážky v návaznosti zpracování biopotravin

Otázky směřované na ekologické zpracovatele:

Na otázku s jakými největšími překážkami jste se setkali nebo setkáváte při zpracování biovýrobků odpovídali podniky takto:

Poptávka

Pro ekologické zpracovatele masa je obecně největší překážkou malý zájem spotřebitelů po biovýrobci. Jako důvod vidí především neinformovanost spotřebitelů o bioproduktech a vyšší prodejní ceny než u konvenčních výrobků. Spotřebitelé, kteří jsou pravidelnými zákazníky je pouze úzká skupina 14 % (alespoň jednou týdně). Oproti roku 2006 jsme zaznamenali nárůst o 11 %, ale mnoho biopotravin je ze zahraničí. Pan Valčík z Valašských Klobouků tvrdí, že ve Zlínském okrese je poptávka mizivá a z 90 % zpracovává pouze konvenční produkci. S tímto názorem se shoduje i pan Jaroslav Uher. Lze se domnívat, že lidé v těchto krajích si zajišťují svojí vlastní potřebu potravin z vlastních zdrojů, dalo by se říci, že jsou sami o sobě „malými biofarmáři“. Dalším důvodem mohou být i nižší příjmy obyvatel v této oblasti.

Největší prodejnost zajišťují velké obchodní řetězce díky jejich reklamní síle a vysokému počtu zákazníků, ale o menší zpracovatele nemají zájem a podle názoru pana Sklenáře tyto řetězce neumějí biopotraviny prodávat, protože oproti specializovaným obchodům a přímém prodeji ze dvora chybí prodávajícím informovanost o výrobcích a přístup k zákazníkovi. Zároveň při přímém prodeji biopotravin odpadají hlavně náklady na dopravu, skladování a také marketing. Je-li totiž spotřebitel spokojený, předá tuto informaci přinejmenším všem svým přátelům a známým.

Nedostatek odbytových organizací pro bioprodukty je pro většinu ekologických zemědělců také jednou z příčin špatného rozvoje trhu s biopotravinami.

Přísné veterinární a hygienické požadavky

Dalším problémem je pro Josefa Sklenáře majitele Biofarmy Sasov přísné veterinární a hygienické požadavky na malé zpracovatele „*Někdy mám (při veterinárních kontrolách)*

pocit, že neprodukujeme potraviny, ale drogy“. Požadavky na technické zajištění ze strany českých úřadů jsou až nesmyslně přísné. Lze se domnívat, že problém spočívá v kontrolních orgánech, které mají zkušenosti pouze se zpracováním potravin ve velkých průmyslových podnicích a tudíž je pro ně velmi těžko představitelné, že může být požadovaná hygiena a bezpečnost faremního zpracování zabezpečena i jinými metodami, než těmi, které jsou používány ve velkých podnicích., proto jiné metody nepovolují.

Dotační politika

Mnozí zpracovatelé tvrdí, že dotace nejsou v současnosti dostatečně motivující pro možné budoucí zpracovatele biopotravin a nestimulují změny. Hlavní příčinou je především špatné nastavení dotací, kdy jsou vyšší částkou dotovány trvalé travní porosty, na kterých se chová převážně skot bez tržní produkce mléka oproti orné půdě. Z toho by se dalo usuzovat, že po finanční i pracovní stránce je hospodaření na TTP mnohem náročnější než na orné půdě, ale ve skutečnosti je tomu právě naopak.

Nedostatek surovin pro zpracování

Při zpracování masa nemají podniky takové problémy s nedostatkem surovin jako při výrobě jiných bioproduktů. Podle pana Sklenáře je to z toho důvodu, že jeho výrobky jsou z 99 % z masa a zbylé procento tvoří např. koření, které musí bohužel dovážet z Německa. Aktuálním problémem je pro tohoto farmáře nedostatek krmiv pro vepře na své farmě v důsledku skandálu s dioxiny ve vepřovém masu v Německu. Díky této aféře němečtí občané začali ve velkém kupovat biovepřové. Z důvodu enormní poptávky po biomasu skupili němečtí chovatelé v Česku všechno obilí pro výkrm.

Biopekárna Zemanka se snaží, pokud je to možné využívat nabídku českých ekologických farmářů, ale ne vždy je to možné. Některé suroviny podle pana Zemana nejsou v České Republice prostě k sehnání např.: semínka a olejniny pro výrobu sušenek, které musí dovážet ze zahraničí a to se projeví bohužel i v ceně jejich výrobků.

Byrokratická zátěž

S tímto problémem se potýkají všechna ekologická jatka, která byla kontaktována, protože to jsou menší provozovny a nemají dostatek finančních prostředků na další pracovní sílu, která by se administrativním činnostem věnovala. Administrativní problémy se týkají především certifikace a evidence. Další složitá administrativa je problémem v získávání finanční podpory z různých dotačních titulů.

Vzhled biopotravin

Problém, se kterým se mohou potýkat zpracovatelé masa je např. vzhled biopotravin. Konkrétně u pana Josefa Sklenáře na začátcích zpracování to byl problém v barvě šunky, která není růžová jak jsou lidé zvyklí, protože pan Sklenář odmítl používat při zpracování dusíkaté soli, které zajistí zbarvení výrobků. Dusíkaté soli jsou sice v ekologickém zemědělství povoleny, ale mohou být problematické ze zdravotního hlediska. Tento problém se vyskytuje hlavně u ovoce a zeleniny. Bio ovoce a zelenina je většinou menší a má horší vzhled oproti konvenčnímu ovoci a zelenině. Možná proto sáhne dnešní spotřebitel po krásně vypadajícím jablku spíše než po strupovitém biojablku. Je to z toho důvodu, že naše populace si už zvykla na určitou „estetickou“ úroveň potravin.

Další významnou bariérou rozvoje ekologického zemědělství v ČR v oblasti zpracování biomasa je nedostatek certifikovaných biojatek. Podniků, které na konci roku 2009 zpracovávaly, konzervovaly a vyráběly výrobky z masa bylo pouhých 15. Proto značná část produkce zvířat z ekologického chovu končila na konvenčních jatkách. Důvodů proč tomu tak je, je hned několik. Jak už bylo zmíněno výše, je to především nízká poptávka po bioproduktech, v regionu chybí zpracovatel, nedostatek trhů pro prodej bioproduktů, nízká výkupní cena a kupní síla obyvatel.

Další příležitosti

Jednou z dalších otázek byla také, kde vidí ekologičtí zemědělci příležitost v rozšíření sortimentu na trhu s biopotravinami, kterých bioproduktů je na trhu nedostatek a které zcela chybí, hlavně těch tuzemských. Podle pana Zemana jsou to např. ovčí sýry, domácí nápoje a čerstvé pečivo. U čerstvého biopečiva je problém v tom, že zatím čeští pekaři

nedokázali biopečivo odlišit natolik od konvenčního, aby mělo šanci uspět na trhu. Z tuzemských zdrojů chybí cereální směsi, ovocné složky do jogurtů, mouky a cukrová biořepa. Přičemž česká produkce bio obilí na výrobu mouky a cukrová biořepa se vyváží do zahraničí, kde se zpracovává a je nám zpět dovážena ve výrobcích. Dále postrádají spotřebitelé na trhu výrobky převážně podléhající rychlé spotřebě např.: saláty, chlazené lahůdky, paštiky.

4.2 Návrh řešení

Řešením nedostatečné poptávky ze strany spotřebitelů by mohla být větší propagace domácí bio produkce ze strany Mze a dalších orgánů, např. formou podpory při zavádění biopotravin do škol, předškolních zařízení a nemocnic. Projekt na zavádění biopotravin do škol již existuje, ale realizátorem je soukromá organizace Country Life. V rámci regionálního rozvoje odbytu biopotravin jde o rozšíření odbytišť např.: obnova farmářských trhů a podpora bedýnkového systému. Zásadní pro rozšíření trhu je také osvěta o biopotravinách, poukázat především na rozdíly mezi konvenční a ekologickou produkcí a na dopad volby nákupu spotřebitele na životní prostředí a život zvířat.

Jedním z řešení je sdružování ekologických zemědělců do organizací. Tyto organizace by si zajistily společný odbyt jak rostlinné výroby, tak živočišné. Pro velké obchodní řetězce by byly tyto organizace určitě zajímavější, protože by byly schopny zajistit stálost dodávek, která je pro řetězce velmi důležitá. Tento model již v České republice funguje v podobě společnosti Spojené farmy, která spojuje celkem 150 českých farem.

Dnes je velice aktuální zvýšení sazby DPH z 10 na 20 % u většiny zboží vyjma základního a speciálního zboží. Hnutí Duha navrhuje, aby biopotraviny patřily mezi položky, které budou mít nižší sazbu DPH. Tím by se snížil cenový rozdíl mezi biopotravinami a zbožím z konvence. To by podpořilo větší odbyt biopotravin a zároveň vytváření nových pracovních příležitostí v oblasti zemědělství. Každým rokem v zemědělství ubývá počet pracovníků a neustále se zvyšuje věková struktura zaměstnanců.

Pro zpracovatele masa byla velkou překážkou administrativní zátěž. Tento problém by mohla vyřešit podpora projektů na vzdělávání zemědělců konkrétně v právní a administrativní oblasti.

5. Závěr

Světový a český trh obchodu s biopotravinami zaznamenává v posledních letech pozitivní vývoj, avšak jsou tu stále bariéry, které rozvoji brání.

Jednou z velkých překážek pro rozvoj obchodu s biopotravinami je nepochybně nedostatek surovin v bio kvalitě a roli hraje i velká vzdálenost podniků od potřebných surovin pro zpracování. Některé suroviny jsou bohužel dováženy ze zahraničí, ačkoli jsou čeští biozemědělci většinu z nich schopni vypěstovat sami. Dalším velmi diskutovaným problémem je složitá administrativa, která komplikuje výrobu především u menších zpracovatelů, například bio jatkám. Nedostatek odbytových organizací pro bioprodukty je pro většinu ekologických zemědělců také jednou z příčin špatného rozvoje trhu s biopotravinami. Ekologická jatka se potýkají s problémem přísných veterinárních a hygienických požadavků a upozorňují na špatně nastavené dotace, které zvýhodňují spíše hospodaření na TTP. Nicméně přes všechna tyto negativa a překážky počet výrobců biopotravin a podíl obhospodařované plochy v ekologickém zemědělství stále roste. Tento růst zapříčinila především zvyšující se popularita tuzemských biovýrobků.

Možností, které by mohly tyto problémy vyřešit je několik, zásadní se jeví větší propagace tuzemských biopotravin ze strany Mze např. formou podpory zavádění biopotravin do škol a dalších zařízení. Další příležitost pro rozvoj trhu s biopotravinami je rozšiřování odbytíšť v celé ČR a sdružování ekologických zemědělců do organizací. Výjmečně snížená sazba DPH by snížila cenový rozdíl mezi biopotravinami a zbožím z konvence a to by opět podpořilo odbyt biopotravin v ČR.

6. Seznam použité literatury:

1. Bio-info₁ [online]. 2009 [cit. 2011-01-15]. Kontrolní organizace. Dostupné z WWW: <<http://www.bio-info.cz/seznamy/firmy/kez-o-p-s>>.
2. Bio-info₂ [online]. 13.2.2010 [cit. 2011-02-21]. Aktuální vývoj nabídky biopotravin v maloobchodních řetězcích. Dostupné z WWW: <<http://www.bio-info.cz/zpravy/aktualni-vyvoj-nabidky-biopotravin-v-maloobchodnich-1>>.
3. Bio-info₃ [online]. 2010-04-20 [cit. 2011-01-26]. Adresář Kam pro bedýnky ukazuje lidem cestu k jídlu z blízka. Dostupné z WWW: <<http://www.bio-info.cz/zpravy/adresar-kam-pro-bedynky-ukaze-lidem-cestu-k-jidlu-z-blizka>>.
4. Bioinstitut₁ [online]. 17.12.2010 [cit. 2011-01-27]. Ekologické zemědělství. Dostupné z WWW: <<http://www.bioinstitut.cz/ekologicke.html>>.
5. Bioinstitut₂ [online]. 2009 [cit. 2011-01-15]. Nové nařízení EU o biopotravinách a ekologickém zemědělství: (ES) č. 834/2007. Dostupné z WWW: <http://www.bioinstitut.cz/documents/nove_narizeni_dossier_web.pdf>.
6. Bio-potraviny.abecedazdravi.cz [online]. 2004 [cit. 2011-02-25]. Proč jsou bioprodukty dražší než produkty z konvenčního zemědělství?. Dostupné z WWW: <<http://bio-potraviny.abecedazdravi.cz/proc-jsou-bioprodukty-drazsi-nez-produkty-z-konvencniho-zemedelstvi>>.
7. Bioweb [online]. 2009 [cit. 2011-02-23]. Bioprodukty a ekologické zemědělství. Dostupné z WWW: <<http://bio-clanky.bioweb.cz/cz/page/395/bioprodukty-a-ekologicke-zemedelstvi.html?detail=475>>.
8. DVORSKÝ, Jan. Kontrola a certifikace ekozemědělství. In Biopotraviny bez mýtů [online]. Praha : PRO-BIO LIGA, 2010 [cit. 2011-02-21]. Dostupné z WWW: <http://www.biospotrebitel.cz/biospotrebitel/ms_files/03QFXFTM80512.pdf>.
9. DVOŘÁČKOVÁ, Tereza. Eagri.cz [online]. 14.12.2010 [cit. 2011-01-26]. Výzkum potvrdil rostoucí zájem spotřebitelů o biopotraviny. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/ministerstvo-zemedelstvi/tiskove-zpravy/x2010_vyzkum-potvrdil-rostouci-zajem.html>.

10. Ec.europa.eu [online]. 2010 [cit. 2011-02-25]. Infringements and irregularities. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/agriculture/organic/consumer-confidence/inspection-certification_en>.
11. MZE₁ [online]. 2010 [cit. 2011-03-06]. Základní statistické údaje ekologického zemědělství 31.12.2010. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/novinky/?pos=0>>.
12. MZE₂ [online]. 2009 [cit. 2011-01-16]. Biopotraviny. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/biopotraviny/>>.
13. MZE₃ [online]. 2009 [cit. 2010-12-30]. Kontrolní organizace. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/kontrola/>>.
14. MZE₄ [online]. 2010 [cit. 2011-01-15]. Loga pro ekologické zemědělství. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/loga-a-znaceni/>>.
15. Ekologické zemědělství a biopotraviny₁: Otázky a odpovědi pro ekoporadny [online]. Praha : PRO-BIO LIGA, 2010 [cit. 2011-01-26]. Dostupné z WWW: <http://www.biospotrebitel.cz/biospotrebitel/ms_files/55MORFCJ80513.pdf>. ISBN 978-80-904223-2-2.
16. Ekologické zemědělství a biopotraviny₂: Kvalitativní výzkum - povědomí a nákupní chování v oblasti biopotravin. In Výsledky srovnávacího výzkumu let 2008 a 2010 – povědomí a nákupní chování spotřebitelů v oblasti biopotravin. [s.l.] : Stemmark, 2010. s. 44.
17. HAJŠLOVÁ, Jana; SCHULZOVÁ, Věra. Porovnání produktů ekologického a konvenčního zemědělství. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací, 2006. 23 s. ISBN 80-7271-181-4.
18. HRABALOVÁ, Andrea. Ročenka ekologického zemědělství v České Republice . Praha : Ministerstvo zemědělství, 2009. 39 s. ISBN 978-80-7084-927-9.

19. IFOAM. Definice a principy ekologického zemědělství. Dostupné z: <http://www.bio-info.cz/vzdelavani/on-line-vzdelavani/definice-a-principy-ekologickeho-zemedelstvi>
20. Kvalita a bezpečnost biopotravin : Srovnání způsobů produkce potravin. Vyd. 1. Praha : Bioinstitů, PRO-BIO LIGA, PRO-BIO Svaz, 2008. 21 s. ISBN 978-80-904174-3-4.
21. LEIBL, Martin. Kontrola a označování biopotravin z pohledu státu. In Biopotraviny bez mýtů [online]. Praha : PRO-BIO LIGA, 2010 [cit. 2011-02-21]. Dostupné z WWW: <http://www.biospotrebitel.cz/biospotrebitel/ms_files/03QFXF-TM80512.pdf>.
22. Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2008. 137 s. ISBN 978-80-7084-745-9
23. ODVÁRKOVÁ, Lenka. Icm.cz [online]. 2010-06-09 [cit. 2011-01-26]. Kde najdete farmářské tržiště. Dostupné z WWW: <<http://www.icm.cz/kde-najdete-farmarska-trziste>>.
24. PETR, Jiří; DLOUHÝ, Josef. Ekologické zemědělství. Vyd. 1. Praha : Brázda, 1992. 305 s. ISBN 80-209-0233-3.
25. ŠARAPATKA, Bořivoj; URBAN, Jiří. Ekologické zemědělství v praxi. Šumperk : PRO-BIO, 2006. 502 s. ISBN 978-80-903583-0-0.
26. Úplné znění Zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 320/2002 Sb. A zákonem č. 553/2005 Sb. Včetně vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství s komentářem. 2008. Ministerstvo zemědělství, Praha, 137 s. ISBN 978-80-7084-745-9.
27. VÁCLAVÍK, Tomáš. Český trh s biopotravinami 2009. Praha : Green marketing, 2009. 81 s. ISBN 978-80-254-2032-4.

28. VALEŠKA, Jan. Biospotřebitel.cz [online]. 08.07.2007 [cit. 2011-01-16].
Biopotraviny se vyplatí kupovat ve specializovaných prodejnách. Dostupné
z WWW:<[http://www.biospotrebitel.cz/biospotrebitel/clanek/120970/biopotraviny-
se-vyplatl-nakupovat-ve-specializovanych-bioprodejnách](http://www.biospotrebitel.cz/biospotrebitel/clanek/120970/biopotraviny-se-vyplatl-nakupovat-ve-specializovanych-bioprodejnách)>.
29. VŠETÍČKOVÁ, Eva. Biomléko. F.O.O.D.. Červenec 2010, č. 8, s. 30 - 31.

7. Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

1. Co považujete za největší překážku v ekologickém zemědělství obecně?
2. S jakými největšími překážkami jste se setkali nebo setkáváte při zpracování biosurovin?
3. Máte dostatečné množství surovin k zpracování vašich produktů?
4. Myslíte si, že vaše produkce je dostatečná a pokrývá poptávku?
5. Jaké jsou podle vás podmínky pro odbyt v ČR?
6. Co byste doporučili a poradili lidem, kteří by v tomto oboru chtěli začít podnikat?
7. Kde vidíte příležitost pro nové zpracovatele v ekologickém zemědělství? Jakých bioproduktů je na trhu nedostatek nebo které úplně chybí.

Příloha č. 2: Certifikát od kontrolní organizace Biokont CZ

Organic Farming - EC Control System
Agricultura Ecológica - Sistema de control CE
Ökologischer Landbau - EG-Kontrollsystem
Agriculture biologique - système de contrôle CE
Agricoltura biologica - regime di controllo CE
Ökológiai gazdálkodás - EK ellenőrzési rendszer
Rolnictwo ekologiczne - system kontroli WE
Ekologické poľnohospodárstvo - kontrolný systém ES

Biokont CZ, s.r.o. Měřičkova 34, 621 00 BRNO

Certifikát

Certifikační orgán Biokont CZ, s.r.o.
výrobní proces/výrobky

Číslo: [REDACTED]

Podnik / producent: [REDACTED]
IČ: [REDACTED]
Adresa: [REDACTED]
Registrační číslo: [REDACTED]

Certifikát platí od data vystavení do 31.1.2009

Tento certifikát vydal COV Biokont CZ, s.r.o., kód CZ-BIOKONT-03, na základě zprávy o hodnocení č. HR502007 a splnění požadavků Nařízení rady (EHS) 2092/91 a zákona č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství, v platném znění, pro bioprodukty / biopotraviny / ekologický rozmnožovací materiál / ekologická krmiva / uvedené v příloze, která je nedílnou součástí tohoto certifikátu.

V Brně dne [REDACTED]

Biokont CZ, s.r.o.
621 00 Brno, Měřičkova 34
IČ: 269 78 474

Ing. Jan Slavík
vedoucí certifikačního orgánu
Biokont CZ, s.r.o.

Příloha č. 3: Logo kontrolní organizace KEZ

Příloha č. 4: Logo kontrolní organizace Abcert

Příloha č. 5: Logo kontrolní organizace Biokont

Příloha č. 6: Národní grafický znak BIO pro označování bioproduktů

Příloha č. 7: Logo EU pro označování bioproduktů

Príloha č. 8: Leták biofarmy Sasov – nabídka produktů

!! Novinky v naší prodejně !!

Bio výrobky z BIOFARMY SASOV u Jihlavy

Soukromá ekologická farma pana Josefa Sklenáře u Jihlavy má již 17 let tradice. Chovají zde prasata, skot, koně, ovce i kozy, pěstují obilniny, luskoviny, brambory, zeleninu a ovoce. Věnují se také výuce jízdy na koni, vyjížděním a po dohodě je možné pro skupiny sjednat i exkurzi.

Na farmě vyrábí řadu kvalitních biopotravin: bioherák, šunku, vepřové a hovězí maso, brambory (odrůda Bionta a Sázaava), zmrazené bramborové tolárky, bramborový knedlík... Již čtyři z těchto výrobků získaly ocenění v soutěži Česká biopotravina roku a ty bramborové jsou navíc držiteli značky VYSOČINA - regionální produkt.

BIOUHERÁK

Držitel ceny „Česká biopotravina roku 2004“. Vynikající trvanlivý fermentovaný salám s mořskou solí, bez lepku a „éček“, hmotnost cca 260g.

**BIO BRAMBOROVÉ
TOLÁRKY**

Zmrazené bramborové plátky ve slupce, tradiční jídlo z Vysočiny. Rychlá příprava, baleno po 1kg v bio obalu z kukuřičného a bramborového škrobu.

**BIO BRAMBOROVÝ
KNEDLÍK**

Hotový, chlazený, lze i s obalem ohřát v teplé vodě nebo v páře naporcovaný. „Pochutina roku“ v soutěži Česká biopotravina 2009.

BIO ŠUNKA

„Čestné uznání“ v soutěži Česká biopotravina roku 2005. Bez navíc „vpassirované“ vody, dusitanových solí a dalších „éček“. V cihle nebo krájená á 180g.

BIO VEPŘOVÉ A BIO HOVĚZÍ MASO - čunici volně ve výběžích a býčci z pastevního odchovu. Velmi kvalitní a chutné maso, vakuově balené dle partií, trvanlivost 14 dnů.

Dobrou chuť!

Josef Sklenář, Sasov 2, 586 01 Jihlava

www.biofarma.cz

Příloha č. 9: Leták biopekárny Zemanka – nabídka produktů

Sladké sušenky

ČOKO-KOKOSKY SE ŠPALDOVOU MOUKOU
obsahuje kakao a kakao FAIR TRADE, slazeno přírodním třtinovým cukrem, 100% bez živočišných produktů

JABLEČNÉ HRUDKY SE SKOŘICÍ A VLOČKAMI
slazeno nerafinovaným třtinovým cukrem, 100% bez živočišných produktů

VÍCEZRNÉ SUŠENKY S ČOKOLÁDOU A VLOČKAMI
slazeno přírodním třtinovým cukrem s melazou, 100% bez živočišných produktů

KOKOSKY S JAVOROVÝM SIRUPEM
neobsahuje lepek ani třtinový cukr, slazeno pouze kvalitním javorovým biosirupem, 100% bez živočišných produktů

MÚSLI KOLEČKA S MEDEM
neobsahuje lepek ani třtinový cukr, slazeno medem

Speciality pro děti

DĚTSKÉ 100% ŠPALDOVÉ PÍSKOTY
slazeno přírodním třtinovým cukrem s melazou, obsahuje 100% celozrnnou špaldovou mouku

DĚTSKÉ ŠPALDOVO-OVESNÉ SUŠENKY S MANDLEMI A VANILKOU
neobsahuje lepek ani třtinový cukr, slazeno rýžovým sirupem, 100% bez živočišných produktů

JABLEČNÉ KAČENKY SE ŠPALDOVOU MOUKOU
neobsahuje lepek ani třtinový cukr, slazeno rýžovým sirupem, 100% bez živočišných produktů

Slané krekry

ŠPALDOVÉ KREKRY S DÝŇOVÝM SEMÍNEM A ČESNEKEM
obsahuje nerafinovanou mořskou sůl a panenský olivový olej, 100% bez živočišných produktů

ŠPALDOVÉ KREKRY SE SEZEMEM A SOJOVOU OMAČKOU
snižovaný obsah soli, obsahuje panenský olivový olej a mořskou sůl, 100% bez živočišných produktů

ŠPALDOVÉ KREKRY S PAPRIKOU A SLUNEČNICÍ
obsahuje nerafinovanou mořskou sůl a panenský olivový olej, 100% bez živočišných produktů

SLANÉ KREKRY S PSYLLIEM
obsahuje nerafinovanou mořskou sůl a panenský olivový olej, 100% bez živočišných produktů

**CERTIFIKOVANÉ BIO
SLADKÉ SUŠENKY A SLANÉ
KREKRY RUČNÍ VÝROBY**

*prvotřídní kvalita použitých surovin
100% bio*

Příloha č. 10:

Tab. 1: Vývoj výměry celkové plochy a počtu farem v ekologickém zemědělství

Tab. 2: Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR (ha)

Tab. 3: Rozdíly mezi konvenčním a ekologickým zemědělstvím

Tab. 4: Průměrné procentuální navýšení cen mezi jednotlivými místy prodeje biopotravin a konvenčních potravin v %

Příloha č. 11:

Graf č. 1: Růst spotřeby biopotravin na obyvatele ČR 2005 až 2008

Graf č. 2: Jaké biopotraviny kupujete?

Graf č. 3: Podíl marketingových kanálů na prodeji biopotravin v ČR 2005 až 2008